

ZDRAVÁ MĚSTA, OBCE, REGIONY
ČESKÉ REPUBLIKY

LETNÍ ŠKOLA Zdravých měst

úvodní seminář
Jilemnice, 17. června 2015

www.ZdravaMesta.cz/ls2015

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

*Akce je součástí projektu NSZM ČR „Strateg-2“
podpořeného finančními prostředky z ESF
a ze státního rozpočtu v rámci Operačního
programu Lidské zdroje a zaměstnanost.*

Tvorba vize komunity

Letní škola Národní sítě Zdravých měst ČR, Jilemnice, 17. 6.-19. 6. 2015

místní Agenda 21

**ZDRAVÝ
LIBERECKÝ
KRAJ**

Tvorba vize komunity

Vize

- a) fantazijní představa, přelud
- b) živá představa cílového nebo žádoucího stavu
(Všeobecná encyklopedie Diderot, Praha 1999)

- ❖ „Trvale udržitelný svět se nestane skutečností, dokud jej nevidíme ve svých představách. Mají-li tyto představy–vize být úplné a přesvědčivé, musí k nim svým dílem přispět mnoho lidí.“ (Donella Meadows)
- ❖ „Nezáleží na velikosti města, ale na velikosti fantazie a cíle nás všech.“ (žákyně Coufalová, „Sen o Frýdlantu“)
- ❖ „Pokud člověk nechce, nemá chuť, nemá zájem – nepomůže nic!“ (účastník plánovacího setkání „Sen o Frýdlantu“)

Tvorba vize komunity

- Metoda **Tvorba vize komunity** (dále jen TVK) se v originále nazývá „Community Visioning: From Vision To Action Forum“ a byla vyvinuta v 90. letech sestrami Delii a Susan Clark v Nové Anglii (USA/Vermont)
- **Ve střední Evropě** byla metoda TVK pravděpodobně poprvé uplatněna v letech 1997–1998 v Liptovském Hrádku na Slovensku v projektu nestátní neziskové organizace A-Projekt
- **V České republice** byla TVK představena a školená poprvé na podzim roku 2000, kdy Delia Clark vedla týdenní intenzivní program „Komunikace a odpovědnost v obcích a krajině Sudet“ v Jizerských horách a na Frýdlantsku. Nositelem projektu byla Společnost pro Jizerské hory, o.p.s. (www.projizerky.cz), projekt finančně podpořila Nadace VIA. Deliiu pobytu na severu Čech předcházelo setkání s českými a slovenskými účastnicemi stáže v USA v rámci projektu „Posilování vůdčích schopností žen ve venkovských komunitách“, který vedla QLF
- **V roce 2002 byla TVK zařazena mezi metody rozvoje komunit vyučované** v rámci rozsáhlého školicího a asistenčního projektu Nadace Partnerství. TVK byla realizována v několika obcích, poprvé za osobní facilitace Delie Clark v květnu 2002 ve Valašských Kloboukách, o týden později v Bulovce na Frýdlantsku (zde s finanční podporou British Know-How Fund).

Zdroj: Blažena Hušková, Studie hodnocení dosavadní zkušenosti s realizací TVK s využitím podkladů Delie Clark (Antioch New England Institute) a Nadace Partnerství, říjen 2008

Tvorba vize komunity

- Metoda zaměřená na **formulování dlouhodobějších cílů rozvoje území** (obec, část města, město, mikroregion)
- TVK je jedenapůldenní **veřejné diskusní fórum**, během kterého se v přátelské, tvůrčí atmosféře scházejí občané, aby diskutovali o současnosti a budoucím vývoji své obce
- Využívá **co nejširší zapojení občanů** (občané žijící v místě, návštěvníci, rekreanti, samospráva, odborníci atd.)
- Metoda vychází z poznatku, že **rozvoj komunity není podmíněn pouze dostatkem financí**
- Občané potřebují svoje **místo k životu znát a vytvořit si představu**, jak by mělo v budoucnu vypadat
- Vize je **postupně naplňována** realizací několika společně vybraných projektů za účasti občanů
- První fáze končí **určením tematicky zaměřených pracovních skupin**, kdy každá pracuje na konkrétním projektu až k realizaci

(např. založení kulturního klubu, sdružení pro podporu místních živnostníků a jejich produktů, vybudování nových přechodů, změna v trasování linek hromadné dopravy)

Zdroj: Tvorba vize komunity – Příručka pro společné plánování udržitelného rozvoje komunit, Nadace Partnerství (autorka amerického originálu Susan a Delia Clark, Antioch New England Institut 2001, české vydání Nadace Partnerství 2004)

„Smržovko, změníme Tě?“

➤ **Smržovka v Jizerských horách, říjen 2003-prosinec 2004**

➤ Hlavní výstupy/cíle projektu

1. Aktivní pracovní skupina v rámci Tvorby vize komunity, ale „využitelná“ v budoucnosti v rámci dlouhodobého rozvoje

2. soupis /seznam /portfolio problémových oblastí komunity, s kterým se bude dále pracovat

A. problémy, které mohou řešit sami občané

B. problémy, které mohou řešit občané ve spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi (občanská sdružení, spolky)

C. problémy, které mohou řešit občané ve spolupráci s NNO, veřejnou správou a podnikatelskými subjekty v rámci komunitních projektů naplňující princip Partnerství v komunitách

3. příležitost k setkání a následné zlepšení informovanosti – toku informací v komunitě

➤ Přípravná fáze

➤ Propagace

➤ Pracovní setkání pátek 8. 10., 17.30 hod. – 9. 10., 16.00 hod.

➤ Závěrečná fáze

„Smržovko, změníme Tě?“

Přípravná fáze

- ✓ Žádost o podporu projektu – říjen 2003
- ✓ Kladné rozhodnutí o podpoře projektu – listopad 2003 (Nadace Partnerství)
- ✓ 13.1.2004 – informativní schůzka s RNDr. Blaženou Huškovou (konzultantkou)
- ✓ Žádost o podporu projektu (KÚ LK) – Liberecký kraj nepodpořil
- ✓ 23.2.2004 – první oficiální schůzka koordinátorů projektu a konzultantky
- ✓ 22.3.2004 – schůzka: nositel projektu, koordinátoři, host z Bulovky (TVK v r. 2002), Nadace Partnerství + informační setkání se starostou, tajemníkem a vedoucím odboru rozvoje města Smržovka – co je tvorba vize komunity, proč ve Smržovce
- ✓ 27.4.2004 – první schůzka s pozvanými občany, ze kterých později krystalizuje místní přípravný výbor
- ✓ Žádost o podporu projektu (Nadace pro záchranu a obnovu JH)

„Smržovko, změníme Tě?“

- ✓ 25.5.2004 – vzniká přípravný výbor, hledáme název projektu, sestavujeme seznam potřebného
- ✓ 15.6.2004 – schůzka přípravného výboru: harmonogram prací
- ✓ Žádost o podporu projektu (Nadace VIA)
- ✓ 13.7.2004 – schůzka přípravného výboru: upřesnění konkrétních potřeb, co je důležité, anketní otázky, vybíráme logo
- ✓ 31.8.2004 – schůzka přípravného výboru: co jsme udělali, co je potřeba udělat, co je nejdůležitější
- ✓ 14.9.2004 – schůzka přípravného výboru: co je zajištěno, kde nastaly problémy, informace o hostech – účastníci Školícího programu Nadace Partnerství „Metody komunitního rozvoje“, stanovení osobní odpovědnosti
- ✓ 7.10.2004 – poslední schůzka přípravného výboru (10 občanů) + účastníci Školícího programu (8 lidí z celé ČR) + zástupkyně Nadace Partnerství + 3 organizátorky: představujeme se navzájem, jaké kdo má zkušenosti s Tvorbou vize komunity, kompletní popis průběhu veřejného setkání v Parkhotelu, vyškolení realizačního týmu = příprava facilitátorů (zapisovatelé a vedoucí diskusí v malých pracovních skupinách)

„Smržovko, změníme Tě?“

Propagace

- ✓ kontinuální informace ve Smržovském zpravodaji a na www.smrzovka.cz
- ✓ informační letáky + popis plánovací metody + program veřejného setkání ve vitrínách kulturního střediska a na nástěnce v místní samoobsluze
- ✓ anketní krabice s odpovědnými lístky během Eurionu
- ✓ pozvánka s programem prostřednictvím České pošty do schránek všech domácností a firem
- ✓ osobní písemné pozvánky všem členům zastupitelstva města
- ✓ osobní písemné pozvánky vytipovaným představitelům zájmových skupin
- ✓ dvojbarevné plakáty na všech smržovských výlepových plochách (ve dvou vlnách)

„Smržovko, změníme Tě?“

Pracovní setkání s veřejností

Pátek

- ❖ 17.30 Káva, občerstvení
- ❖ 17.45 Uvítání, představení programu
- ❖ 18.15 Hra – Kdo je tady?
- ❖ 18.30 Hra – Smržovka dnes a zítra?
- ❖ 18.45 Pohled na Smržovku - základní informace
- ❖ 19.00 Představení témat k diskusi
- ❖ 19.15 Přestávka – občerstvení, káva
- ❖ 19.30 Práce v malých skupinách dle témat
- ❖ 20.45 Ukončení

„Smržovko, změníme Tě?“

Pracovní setkání s veřejností

Sobota

- 9.30 registrace, káva, občerstvení
- 9.45 zahájení, představení programu na sobotu
- 10.00 zprávy z práce malých skupin
- 10.30 společný výběr nejdůležitějších témat pro další diskusi, rozdělení do malých skupin
- 11.00 přestávka, káva, občerstvení
- 11.15 práce v malých skupinách
- 12.45 oběd
- 13.30 zprávy z práce malých skupin
- 14.00 společný výběr nejvhodnějších záměrů – tabulky proveditelnosti a užitečnosti
- 14.30 práce v malých skupinách – jak dál a vytvoření pracovních skupin
- 14.45 zpráva z práce malých skupin
- 15.00 ukončení

„Smržovko, změníme Tě?“

Nositel projektu:

Spolek Občanské Sounáležitosti ZVONY Tanvaldsko (Ivana Hujerová)

Finanční podpora:

Nadace Partnerství (www.nadacepartnerstvi.cz)

Nadace pro záchranu a obnovu Jizerských hor (www.jizerky.ecn.cz)

Nadace VIA (www.nadacevia.cz)

Technická podpora:

Městský úřad Smržovka (www.smrzovka.cz)

Patrik Bonnan, Parkhotel Smržovka (www.parkhotel-smrzovka.cz)

Konzultace:

RNDr. Blažena Hušková, tel. +420 602 684 718, e-mail: blahuska@seznam.cz

PhDr. Jitka Doubnerová, tel. +420 774 678 033, e-mail: jitka.doubnerova@gmail.com

Ing. Radka Dlabajová, Nadace Partnerství

Mgr. Vít Kloz, Arnoltice/Bulovka

Moderátorka, facilitátorka celého procesu:

RNDr. Blažena Hušková

Použitá metodika:

METODY KOMUNITNÍHO ROZVOJE

Tvorba vize komunity – společné plánování udržitelného rozvoje komunit

© Antioch New England Institute 2001

© Nadace Partnerství 2004

Tvorba vize komunity

Důležité...

- ❖ TVK vychází ze dvou předpokladů

Naše motivace účastnit se života obce, zapojovat se do věcí veřejných vychází z vnímání místa, z porozumění místu, kde žijeme, a ze zájmu o toto místo a o lidi, kteří tvoří prostor našeho domova.

A dále, lidé nejvíc touží zapojit se do aktivit, které sami vymysleli a popsali, cítí se být jejich spoluautory a nositeli a tyto aktivity jsou přímo spojeny se zlepšením jejich života.

- ❖ TVK pomáhá posunu **od** dřívější a často stále ještě stávající **uzavřené společnosti** (strnulost, nejistota, opatrnost, přísná hierarchie, zvládnutí moci, relativní pohodlí nevědomosti a bezmoci) **k otevřené společnosti** (svět je pestrý, proměnlivý, vyžaduje aktivní přístup, přemýšlení, odvahu, tvořivost, zodpovědnost).
- ❖ Je dobré si uvědomit, že metoda TVK se zrodila v americkém kulturním, historickém a společenském prostředí, **opírajícím se o jedince – svobodné a svéprávné individuum jako nejsilnější a určující prvek**, zatímco v našem (střední) evropském pojetí je postavení jedince podstatně slabší a větší váha je přikládána obci a státu.
- ❖ **TVK se nikdy nestala komerčním projektem**, nevyvinula systém vzdělávání a certifikací a **funguje zejména na neziskové, občanské bázi**. Jejím základem v České republice je **Nadace Partnerství**, která projekty TVK v obcích podporuje ve svých grantových programech, případně ve spolupráci s dalšími partnery (Partnerství, o.p.s. a ČSOP).
- ❖ **Nerezignujeme na využití metody Tvorba vize komunity v její úplnosti.**

Zdroj: Blažena Hušková, Studie hodnocení dosavadní zkušenosti s realizací TVK s využitím podkladů Delie Clark (Antioch New England Institute) a Nadace Partnerství, říjen 2008

Tvorba vize komunity

Zásady úspěšné TVK aneb Kdy je pravděpodobné, že TVK proběhne úspěšně a stane se hybnou silou v životě obce?

1. Existuje silný, pro místní lidi důvěryhodný nositel myšlenky TVK, který je schopen vytvořit prostor pro otevřenou veřejnou diskusi bez podsouvání vlastní agendy.
2. Vznikl pestrý, dělný přípravný výbor.
3. Je zajištěna kvalitní komunikace (databáze kontaktů, obecní rozhlas, zpravodaj, bubeník, osobní podání, sms...).
4. Přípravné období je dostatečně dlouhé, příprava není uspěchaná.
5. Nositel projektu ovládá principy participace a umí je uplatnit v praxi (lze zajistit i cestou externího konzultanta).
6. Obec TVK podporuje, ale nestrhává na sebe pozornost a nepřebírá iniciativu.
7. Prostředí, podmínky a okolnosti realizace TVK jsou nepolitické.
8. TVK vede zkušený facilitátor.
9. Je zajištěna alespoň malá finanční podpora pro zahájení několika projektů, které jsou výstupem TVK.
10. TVK se nepřipravuje a nekoná v atmosféře konfliktu (v obci/komunitě neplane/nevrcholí žádný zásadní konflikt).
11. Atmosféra přípravy a realizace zapojení veřejnosti je uvolněná, příjemná, vtipná, tvůrčí, zábavná.
12. Území, kterého se TVK týká, bylo jasně vymezené (například obec, část obce, mikroregion, apod.)

Možnosti využití: např. zadání zpracování územního plánu, strategický plán rozvoje – tvorba/aktualizace, atd.

Zdroj: Blažena Hušková, Studie hodnocení dosavadní zkušenosti s realizací TVK s využitím podkladů Delie Clark (Antioch New England Institute) a Nadace Partnerství, říjen 2008

Tvorba vize komunity

TVK vnáší do českého, potažmo středoevropského prostoru, dva nové přístupy:

1. Nevoláme po záchraně a pomoci zvenčí, ale nejprve hledáme a využíváme své vlastní zdroje a zásadně až poté zjišťujeme, kde mimo obec, mimo vlastní síly najdeme tu konkrétní pomoc, bez níž nedosáhneme žádaného výsledku. Zdrojem nejsou jen finance, ale také, a snad i zejména, lidé a jejich znalosti a dovednosti, příroda a krajina, infrastruktura v místě apod.
2. Nejsme pasivními oběťmi změn a plánů, které k nám přicházejí či jsou na nás nakládány zvenčí, ale stáváme se sami plánovači a tvůrci změn, které považujeme za žádoucí: sami je definujeme, rozumíme tomu, proč jsou důležité, a podílíme se na jejich realizaci.

Zdroj: Blažena Hušková, Studie hodnocení dosavadní zkušenosti s realizací TVK s využitím podkladů Delie Clark (Antioch New England Institute) a Nadace Partnerství, říjen 2008

Využití některých prvků TVK

Tvorba strategického plánu rozvoje neziskového sektoru v Libereckém kraji a nastavení spolupráce s LK (iniciativa LK/Ivana Hujerová)

- úvodní setkání oslovených zástupců NNO (představení, problémy)
- Stanovení problémových okruhů
- Jednání v pracovních skupinách (odborně facilitovaná diskuse)
- Návrh klíčových témat k další diskusi

Pojďte do toho s námi aneb Zapojení veřejnosti do tvorby plánu udržitelného rozvoje v příhraničním regionu Tanvaldsko (spolek Malé Polsko, Smržovka – finanční podpora v rámci dotačního programu LK na podporu MA21, kontakt: Marie Honcnejmanová, e-mail: mh.smrzovka@seznam.cz, tel. +420 724 646 656)

- Přípravná fáze dva měsíce
- Dotazníkové šetření
- Tři kulaté stoly za účasti veřejnosti, obecní a krajské samosprávy, státní správy a odborníků - Územní plánování a životní prostředí; Finance, rozpočtování a dotační politika obce a kraje; Kvalitní život v obci, spolková, zájmová a sportovní činnost (moderovaná diskuse)
- Brožurka s výstupy projektu a kresbami Petra Urbana

TVK x NEOlokátor

NEOLOKATOR.CZ

= Projekt NEOLOKATOR/CZ je badatelský systém a komunikační – osvětová platforma se zaměřením na fenomén rurální krajiny.

= Identifikace Potenciálu Místa = hledáme klíčová místa v krajině i v sídlech a na periferiích, která nazýváme souhrnným názvem potenciály.

Jsme první nezávislá mezioborová platforma v ČR, zabývající se tvorbou studií venkovské a maloměstské krajiny.

Hledáme potenciály, které vytváří unikátní možnosti k rozvoji vaší lokality a zároveň slouží jako kvalitní územně-plánovací podklady obce nebo většího území.

Pro venkov se dále věnujeme činnosti pedagogické a neziskové – osvětové.

Nejsme další architektonická kancelář. Jsme unikátní tým pěti profesí, který se věnuje komplexním způsobem problematice tvorby prostředí z pohledu těchto oborů:

- Historické vědy
- Přírodní vědy
- Urbanismus, architektura
- Sociální geografie
- Facilitace antropologie
- Mezioborový rozvoj

Prvky TVK a NEOlokátor

Příklad produktu:

„Jak si vlastně porozumět a navázat spolupráci?“

Motto: Pokud budeme kvalitně u Nás spolupracovat, výsledky se dostaví velmi rychle!

1. Socio-ekonomické zjištění (srovnání s vyššími správními celky, spolupráce podniků, škol, samosprávy, vývoj v novodobé historii, podoba místa a stav obyvatelstva)
2. Analýza společenská aneb Jak si žijeme (místní leadership, hlavní aktéři, regionální značky, poptávka, nabídka, charakteristika oblasti z pohledu zaměstnanosti, potenciální místa rozvoje, hlavní překážky rozvoje)
3. Pohled odborníka na okolí (jaké příležitosti k podnikání nebo zaměstnání se nacházejí na správním území obce z pohledu architekta, historika, přírodovědce)
4. **SETKÁNÍ / FACILITACE**
 - Facilitované setkání klíčových stran
 - Facilitace / mediace vedená na základě úvodní analýzy – **názoru zvenčí (x TVK = názor zdola)**
 - Návrh řešení / návrh postupu při tvorbě „nového“
 - Sumarizace návrhů a zápis

www.neolokator.cz, MgA. Bc. Jan Trejbal, správce platformy, tel. +420 606 332 951, e-mail: jan.trejbal@email.cz

Publikace = inspirace

- ❖ METODY KOMUNITNÍHO ROZVOJE Tvorba vize komunity – společné plánování udržitelného rozvoje komunit
© Antioch New England Institute 2001, © Nadace Partnerství 2004
www.nadacepartnerstvi.cz
- ❖ ZA JEDEN PROVAZ Metodika výchovy k udržitelnému rozvoji a aktivnímu občanství programu Škola pro udržitelný život
© Středisko ekologické výchovy SEVER a Partnerství o.p.s. 2012
© Ilustrace – Lenka Žampachová, 2012
<http://sever.ekologickavychova.cz/>, <http://www.partnerstvi-ops.cz/>
- ❖ JAK PŘE(D)KLÁDAT SVĚT Základy dobré interpretace
Ladislav Ptáček, Tomáš Růžička, Michal Medek, Blažena Hušková, Marek Banaš
vydala: Partnerství, o.p.s. 2012
<http://www.partnerstvi-ops.cz/>, www.nadacepartnerstvi.cz

Děkuji Vám za pozornost

Ivana Hujerová

ivana@ivanaujerova.cz, tel. +420 602 411 387